

BỐN LUẬN GIẢI VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI ĐẶC SẮC TRUNG QUỐC

PHÒNG QUẢNG THUẬN^(*)
NGUYỄN DUY TRÌNH^(**)

Chủ nghĩa xã hội (CNXH) đặc sắc Trung Quốc là một mệnh đề khoa học được đề xuất tại Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XII năm 1982. Sau 30 năm nghiên cứu, tìm tòi và thực hành, sự nhận thức của Đảng Cộng sản Trung Quốc đối với CNXH đặc sắc Trung Quốc ngày càng sâu sắc. Dựa trên cơ sở tổng kết những nhận thức trong Báo cáo chính trị của Đại hội lần thứ XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc năm 2012, trong đó nêu lên CNXH đặc sắc Trung Quốc do ba yếu tố là đường lối, hệ thống lý luận và chế độ cùng trong một thể chế cấu thành nên, đồng thời thống nhất với thực tiễn của CNXH đặc sắc Trung Quốc, bài viết khái quát bốn phương diện là lịch sử, lý luận, thực tiễn và phát triển để giải thích về nội hàm lý luận của CNXH đặc sắc Trung Quốc.

1. Phạm vi lịch sử của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc

Đảng Cộng sản Trung Quốc chỉ rõ: “Kiên định và phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc là một sợi dây chính và xuyên suốt trong báo cáo của Đại hội XVIII” (Tập Cận Bình, 2012, tr.2). Sợi dây chính trong báo cáo của Đại hội XVIII Đảng cộng sản Trung Quốc thể

hiện lấy phân tích khoa học và nắm bắt sâu về tiến trình lịch sử của Đảng làm tiền đề, cũng chính là minh chứng của sự thống nhất một cách hữu cơ giữa quan điểm lịch sử của chủ nghĩa Marx với thực tiễn của CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Thứ nhất, theo tiến trình lịch sử và tổng kết sâu sắc, toàn diện hệ thống lý luận của Đảng Cộng sản Trung Quốc, trong đó lấy Mao Trạch Đông là cốt lõi của thế hệ đầu tiên, Đặng Tiểu Bình là cốt lõi của thế hệ thứ hai, Giang Trạch Dân là cốt lõi của thế hệ thứ ba của tập thể lãnh đạo trung ương. Trong thế kỷ mới, giai đoạn mới, lịch trình mà những sáng tạo mới về thực tiễn, lý luận và chế độ của Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc đã đi qua, nhấn mạnh và kiên trì với tính kế thừa và phát triển của lịch sử, CNXH đặc sắc Trung Quốc đang dần hình thành và phát triển trong quá trình lịch sử lâu dài của thực tế, từ thực tế đến nhận thức đều đã trải qua quá trình từ nông đến sâu, từ đơn giản đến phức tạp, từ cụ thể đến trừu tượng.

(*) GS.TS., Viện trưởng Viện Chủ nghĩa Marx, Trường Đại học Liêu Ninh, Trung Quốc.

(**) ThS., Học viện Chính trị khu vực III.

lập thông thường. Không có quá trình thực tiễn lâu dài không gián đoạn, thì sẽ không có nhận thức đúng đắn về CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Thứ hai, nắm bắt những thành công và thất bại mang tính hai mặt của quá trình lịch sử, đối với những khó khăn trong tiến trình khám phá CNXH đặc sắc Trung Quốc, đối với thành quả đạt được trong tiến trình thực hiện CNXH đặc sắc Trung Quốc, đối với sự phát triển thực tế của những thành tựu lịch sử và sự thiếu sót, khó khăn cũng như các vấn đề của tiến trình lịch sử, tiến hành nhận thức biện chứng và tư duy lý tính, nhấn mạnh và kiên trì với tính chân thực và toàn diện của lịch sử. Sự thành công của thực tiễn lịch sử không bao giờ là dễ dàng, “ở Trung Quốc, một đất nước rất lạc hậu về kinh tế và văn hóa, để khám phá con đường phục hưng quốc gia, đó là nhiệm vụ vô cùng khó khăn” (Hồ Cẩm Đào, 2012, tr.10). Không có những sai lầm và thất bại trong quá trình xây dựng và phát triển chế độ XHCN đặc sắc Trung Quốc thì sẽ không có sự lựa chọn và thành công của con đường CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Thứ ba, tổng kết bản chất mang tính quy luật trong diễn tiến phát triển của lịch sử, đó là tập trung nghiên cứu thực tiễn CNXH đặc sắc Trung Quốc từ cận đại, đặc biệt kể từ Hội nghị lần thứ 3 Đại hội XI của Đảng Cộng sản Trung Quốc cho đến nay, đó là quan điểm lấy dân làm gốc, dựa vào quần chúng nhân dân để tiến lên một cách vững chắc, đó là sự kiên định với lòng tự tin về con đường, lý luận và chế độ với những thành công cũng như thành tựu đã đạt được. Từ đó rút ra kết luận: “CNXH đặc sắc Trung Quốc chứa đựng lý tưởng và sự khám phá của biết bao thế hệ người Cộng sản

Trung Quốc, nơi gửi gắm hy vọng và ý nguyện của vô số kẻ - nhân - chí - sĩ, nơi ngưng tụ sự đấu tranh và hy sinh của muôn vạn nhân dân, đó cũng là lựa chọn tất yếu của sự phát triển xã hội Trung Quốc cận đại tới nay và là con đường mà để phát triển ổn định Trung Quốc phải đi qua” (Tập Cận Bình, 2012, tr.3).

Giá trị hiện thực theo chiều dài lịch sử của chủ nghĩa Marx nằm trong việc tiếp thu và tuân theo yêu cầu không ngừng làm giàu cho CNXH đặc sắc Trung Quốc của chủ nghĩa duy vật lịch sử. *Một là*, nhận thức rõ phương vị lịch sử, tích cực tiến hành “cuộc đấu tranh vĩ đại mang nhiều đặc điểm mới của lịch sử” (Hồ Cẩm Đào, 2012, tr.14). *Hai là*, làm rõ cơ sở của lịch sử, từ phương diện thực tế, củng cố, phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc, đồng thời không ngừng làm giàu và hoàn thiện cơ sở lịch sử của nó. *Ba là*, tổng kết kinh nghiệm lịch sử, làm tăng thêm kinh nghiệm của quần chúng nhân dân trong thực tiễn để làm thăng hoa lý tính của tư duy và lý luận, thống nhất sự sáng tạo thực tiễn với sáng tạo lý luận, để giúp sự nhận thức ngày càng gần gũi hơn với yêu cầu thực tiễn của CNXH đặc sắc Trung Quốc.

2. Phạm vi xây dựng của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc

Ba yếu tố của CNXH đặc sắc Trung Quốc là đường lối, hệ thống lý luận và chế độ được thống nhất trong thực tiễn của CNXH đặc sắc Trung Quốc, là sự hình thành đặc sắc tươi mới nhất trong quá trình xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc, cũng là tập trung thể hiện phạm vi xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc. Theo Đảng Cộng sản Trung Quốc, xây dựng CNXH “đặc sắc Trung Quốc” chứ không phải “đặc điểm Trung Quốc”.

“Đặc điểm Trung Quốc” nhấn mạnh biểu hiện bên ngoài về tình hình quốc gia Trung Quốc, còn “đặc sắc Trung Quốc” nhấn mạnh những đặc trưng kết cấu nội tại quyết định đặc điểm Trung Quốc cũng như trên lý luận và thực tiễn thể hiện hay phản ánh những ưu thế cùng ưu điểm của đặc điểm Trung Quốc. Trung Quốc xác định, nước này đang nằm trong giai đoạn đầu và việc trải qua quá trình lâu dài xây dựng CNXH chính là tình hình, đặc điểm quốc gia cơ bản của mình. Trung Quốc nhận thức được điều này, đồng thời kiên trì mục tiêu đã định là nhằm tạo ra cơ sở vật chất của CNXH đặc sắc Trung Quốc, nhưng lại không phải là bản chất quy định hay khắc họa ưu thế của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Ba khía cạnh nội dung cũng như mối quan hệ tương hỗ của CNXH đặc sắc Trung Quốc mới là sự khác biệt về đặc trưng bản chất, thuộc tính bản chất và ưu thế căn bản giữa CNXH đặc sắc Trung Quốc với các quốc gia khác. Tập Cận Bình chỉ rõ: “CNXH đặc sắc Trung Quốc là đặc sắc ở con đường, hệ thống lý luận và chế độ của nó, đặc sắc ở mối quan hệ nội tại của nó về thực hiện đường lối, kim chỉ nam cho hành động và bảo đảm cơ bản, cũng như đặc sắc ở ba yếu tố cùng thống nhất trong thực tiễn vĩ đại của CNXH đặc sắc Trung Quốc” (Tập Cận Bình, 2012, tr.4); từ đó, hoàn thành được nhiệm vụ xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Thứ nhất, Đại hội lần thứ XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc đã giải trình sâu sắc về các nội dung của hệ thống CNXH đặc sắc Trung Quốc. Con đường CNXH đặc sắc Trung Quốc trả lời cho những nghi vấn, thắc mắc trong và ngoài nước liên quan đến chủ nghĩa Tân

tự do, CNXH dân chủ..., thể hiện kiên định với thái độ vừa không đi theo con đường cũ cứng nhắc, đóng cửa, cũng không đi con đường “tà đạo” thay cò, đổi màu. Hệ thống lý luận của CNXH đặc sắc Trung Quốc thể hiện niềm tin và thái độ kiên định đối với chế độ kinh tế, chính trị căn bản của quốc gia, dựa trên cơ sở của các thể chế cụ thể như thể chế kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội...

Thứ hai, Đại hội lần thứ XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tóm tắt sâu sắc hệ thống nội dung và nội hàm liên quan của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Tập Cận Bình nói: “Con đường CNXH đặc sắc Trung Quốc là đường lối hiện thực, hệ thống lý luận CNXH đặc sắc Trung Quốc là kim chỉ nam cho hành động, chế độ XHCN đặc sắc Trung Quốc là bảo đảm cơ bản ba yếu tố này thống nhất trong thực tiễn vĩ đại của CNXH đặc sắc Trung Quốc” (Tập Cận Bình, 2012, tr.3-4). Sự kết hợp hoàn mỹ của bốn yếu tố là con đường, lý luận, chế độ và thực tiễn chính là sự tổng kết của lịch sử với thực tiễn, cũng là sự lựa chọn của nhân dân với thời đại. Trong đó, thực tiễn là cơ sở vật chất chứa đựng con đường, lý luận và chế độ, đồng thời là động lực nội tại và tiêu chuẩn kiểm nghiệm cho sự phát triển không ngừng giàu mạnh của con đường, lý luận và chế độ.

Thứ ba, Đại hội lần thứ XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc đã thảo luận về yêu cầu cơ bản cho sự chiến thắng trên lý luận và thực tiễn của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Địa vị chủ thể của nhân dân, giải phóng và phát triển lực lượng sản xuất của xã hội, cải cách mở cửa, xã hội công bằng chính nghĩa, thịnh vượng, hòa bình và phát triển, sự lãnh đạo của

Đảng chính là quy định tính chất nội tại của CNXH đặc sắc Trung Quốc, bảo đảm cơ bản và tiêu chuẩn kiểm nghiệm của CNXH đặc sắc Trung Quốc và là yếu tố cơ bản cấu thành CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Xuất phát từ phạm vi xây dựng, liên tục làm giàu cho CNXH đặc sắc Trung Quốc là một quá trình xây dựng không ngừng, phải kiên định không thay đổi và kiên trì với những thành quả xây dựng đã đạt được, đồng thời phấn đấu khai mở, phát triển các lĩnh vực mới,... *Một là*, phát huy đặc sắc, ưu thế, ưu điểm cũng như kiên trì không đổi với niềm tin về con đường, lý luận và chế độ của CNXH đặc sắc Trung Quốc. *Hai là*, phát triển những đặc sắc, ưu thế và ưu điểm mới của CNXH đặc sắc Trung Quốc, thiết thực hồi đáp và giải quyết vấn đề: Chủ nghĩa Marx là gì? Kiên trì với chủ nghĩa Marx như thế nào? CNXH là gì? Làm thế nào để thực hiện phát triển những lý luận quan trọng cũng như các vấn đề thực tiễn?... Do đó cần phải nâng cao năng lực nhận thức và trình độ lý luận của Đảng.

3. Phạm vi thực tiễn của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc

Đem kinh nghiệm thực tiễn ninh luyện thành lý luận, đem lý luận sáng tạo áp dụng vào thực tiễn, đứng tại cao độ của thực tiễn sáng tạo và xây dựng phát triển để quán triệt, áp dụng thế giới quan khoa học phát triển, đó chính là đặc điểm đáng chú ý về tư duy thực tiễn mà Đại hội lần thứ XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc đã nhấn mạnh và kiên trì CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc tổng kết quá trình phấn đấu xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc cho

rằng, điều quan trọng nhất là hình thành và quán triệt được thế giới quan khoa học phát triển, đồng thời nhấn mạnh vị trí căn bản của thực tiễn. Đại hội cũng giải thích sâu sắc bản chất lý luận và địa vị chỉ đạo của thế giới quan khoa học phát triển, yêu cầu phải đem thế giới quan khoa học phát triển quán triệt trong cả quá trình kiến thiết, hiện đại hóa đất nước, thể hiện trong các phương diện kiến thiết của Đảng, nhấn mạnh được thực tiễn chính là mục đích của lý luận. Thế giới quan khoa học phát triển là sản phẩm của thực tiễn phát triển, cũng là kim chỉ nam hành động cho sự phát triển giàu mạnh của thực tiễn.

Tư duy thực tiễn của CNXH đặc sắc Trung Quốc tập trung thể hiện ở 3 phương diện là *kiến thiết CNXH đặc sắc Trung Quốc, phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc và CNXH đặc sắc Trung Quốc giành được thắng lợi mới*. Kiến thiết CNXH đặc sắc Trung Quốc nhấn mạnh ở sự thống nhất giữa tổng nền tảng, tổng bố cục và tổng nhiệm vụ, cũng như yêu cầu trong thực tiễn, thiết thực nắm vững giai đoạn đầu của CNXH là kiến thiết tổng nền tảng của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Kiến thiết kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội và văn minh sinh thái “5 cái trong 1 thể” cùng nhau hài hòa thúc tiến là kiến thiết tổng bố cục của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Thực hiện hiện đại hóa XHCN và phục hưng dân tộc Trung Hoa vĩ đại là kiến thiết tổng nhiệm vụ của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc nhấn mạnh tính trường kỳ và gian khổ của nhiệm vụ lịch sử, phải phụ thuộc vào sự phát triển của thời đại và thực tiễn để không ngừng làm giàu cho CNXH đặc sắc

Trung Quốc, không ngừng nâng cao sự nhận thức và nắm bắt về quy luật phát triển của CNXH đặc sắc Trung Quốc, làm CNXH đặc sắc Trung Quốc không ngừng hướng tới giai đoạn mới. Giành lấy thắng lợi mới cho CNXH đặc sắc Trung Quốc phải chú trọng vào nhiệm vụ trước mắt là xây dựng xã hội khá giả toàn diện, để có lòng tự tin cao độ về con đường, lý luận và chế độ thì phải kiên trì không đổi thực hiện mục tiêu phấn đấu “hai cái 100 năm”.

Kiến thiết, phát triển và giành lấy thắng lợi mới cho CNXH đặc sắc Trung Quốc, đồng thời xem CNXH đặc sắc Trung Quốc với tư cách là một sự nghiệp vĩ đại của thực tiễn yêu cầu Đảng Cộng sản Trung Quốc phải năng động nhận thức và nắm bắt được đời sống thực tiễn vĩ đại của quần chúng nhân dân, đứng ở hàng tiên phong của phát triển thực tiễn để dẫn dắt quần chúng thực hiện hai cái thống nhất. *Một là* con đường CNXH đặc sắc Trung Quốc, hệ thống lý luận CNXH đặc sắc Trung Quốc, chế độ CNXH đặc sắc Trung Quốc thống nhất trong thực tiễn xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc. *Hai là* lấy kiến thiết kinh tế làm trung tâm cùng 4 nguyên tắc cơ bản, cải cách mở cửa, hai điểm cơ bản này thống nhất trong thực tiễn xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc. Trong quá trình thực tiễn thúc đẩy CNXH đặc sắc Trung Quốc, phải đứng vững lập trường chính trị, khéo léo xử lý khi đối mặt với tình hình đan xen phức tạp trong và ngoài nước, đồng thời không dao động, kiên trì đường lối cơ bản của Đảng. Lấy tinh thần “người thật, việc thật” quán triệt trong công việc cụ thể của hiện đại hóa và xây dựng Đảng, “nói lời thật”, “làm việc thật”, theo đuổi hiệu quả thực sự.

4. Phạm vi phát triển của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc

Kiên trì với thế giới quan lý luận phát triển của Marx, Đại hội lần thứ XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc thảo luận sâu sắc về việc kiên trì và phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc trong điều kiện thời đại mới, thực hiện những phát triển mới về chủ nghĩa Marx.

Thứ nhất, Đại hội lần thứ XVIII đã khái quát một cách khoa học thực chất tinh thần về thành quả mới nhất của chủ nghĩa Marx trong Trung Quốc đương đại, Đại hội chỉ ra: “giải phóng tư tưởng, thực sự cầu thị, tiến cùng thời đại, cầu thị việc thực, chính là thực chất tinh thần tươi sáng nhất của thế giới quan khoa học phát triển” (Hồ Cẩm Đào, 2012, tr.10). Đại hội đã khái quát, kiên trì và kế thừa tinh thần và nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Marx, thể hiện được tính kế thừa và tính phát triển thời đại của thế giới quan khoa học phát triển cùng với chủ nghĩa Marx, tư tưởng Mao Trạch Đông.

Thứ hai, Đại hội lần thứ XVIII đã khẳng định, cùng với sự phát triển của thời đại cần không ngừng thúc đẩy yêu cầu mới về sự sáng tạo của lý luận và chế độ. Đại hội cũng nêu rõ, chỉ có nắm bắt yêu cầu phát triển của thời đại, thuận theo nguyện vọng chung của nhân dân, không ngừng khám phá và nắm bắt quy luật của CNXH đặc sắc Trung Quốc mới có thể đảm bảo duy trì sức sống của Đảng. Do đó, phải can đảm tự giác đem nhận thức tư tưởng từ những nơi có quan niệm, phương pháp và thể chế không thích hợp, gò bó và lỗi thời giải phóng khỏi xiềng xích, tự giác giải phóng tư tưởng từ những sai lầm của chủ nghĩa Marx và nhận thức giáo

điều, giải phóng tư tưởng khỏi những xiềng xích của chủ nghĩa chủ quan và siêu hình học.

Thứ ba, Đại hội lần thứ XVIII đề ra nhiệm vụ thời đại “4 cái đặc sắc” cho sự phát triển của CNXH đặc sắc Trung Quốc gồm *đặc sắc thực tiễn, đặc sắc lý luận, đặc sắc dân tộc* và *đặc sắc thời đại* là cái gốc của đặc sắc, linh hồn của ưu thế của CNXH đặc sắc Trung Quốc. Tiếp tục làm giàu CNXH đặc sắc Trung Quốc phải tập trung nắm vững 4 phương diện cơ bản và lĩnh vực chủ yếu, trên tổng thể kiên trì con đường CNXH đặc sắc Trung Quốc, làm giàu cho hệ thống lý luận của CNXH đặc sắc Trung Quốc, kiên trì với chế độ CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Căn cứ vào mục tiêu dài hạn để đạt được hiện đại hóa XHCN và phục hưng dân tộc Trung Hoa, xuất phát từ nhiệm vụ trước mắt là xây dựng một xã hội khá giả toàn diện, phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc phải tập trung nắm bắt 3 mắt xích quan trọng. *Một là*, lấy việc tự thân thực hiện toàn diện phát triển CNXH đặc sắc Trung Quốc làm sợi dây chính xác định mục tiêu phát triển. *Hai là*, tích cực đẩy mạnh giáo dục lý luận và trang bị lý luận, đem toàn bộ tư tưởng của toàn Đảng, toàn dân thống

nhất trong lý tưởng chung của CNXH đặc sắc Trung Quốc, tập trung sức mạnh vào thực tế hành động xây dựng CNXH đặc sắc Trung Quốc. *Ba là*, chú trọng việc vận dụng lý luận vào thực tế, kiên trì và nhấn mạnh đến cùng việc vận dụng thực tế của CNXH đặc sắc Trung Quốc trong thực tiễn đối với nhận thức về quy luật Đảng Cộng sản cầm quyền, quy luật kiến thiết CNXH, quy luật phát triển xã hội loài người không ngừng đạt được đỉnh cao mới □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tập Cận Bình (2012), *Tập trung vào việc giữ gìn và phát triển chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, nghiên cứu tuyên truyền và quán triệt tinh thần của đại hội Đảng XVIII* (trích Báo cáo văn kiện của Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc), Nxb. Nhân dân, Bắc Kinh.
2. Hồ Cẩm Đào (2012), *Kiên định không dời tiến theo con đường chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, vì xây dựng toàn diện một xã hội khá giả mà phấn đấu* (trích Báo cáo văn kiện của Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc), Nxb. Nhân dân, Bắc Kinh.